

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.10.18
KOM(2010) 571 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

Platesnis e. viešojo pirkimo sistemos naudojimas Europos Sąjungoje

SEK(2010) 1214

ŽALIOJI KNYGA

Platesnis e. viešojo pirkimo sistemos naudojimas Europos Sąjungoje

1. KODĖL REIKIA ŽALIOSIOS KNYGOS APIE E. VIEŠĄJĮ PIRKIMĄ?

E. viešasis pirkimas – tai procesas, kai valdžios institucijos ir kitos viešojo sektoriaus organizacijos pirkdamos prekes ir paslaugas arba skelbdamos viešųjų darbų konkursus naudoja elektroninio ryšio priemones ir elektroniskai tvarko sandorius. Tačiau tai toli gražu ne tik perėjimas nuo spausdintinių dokumentų prie elektroninių ryšių sistemų taikymo viešojo pirkimo procedūroms. E. viešasis pirkimas gali padėti žymiai pagerinti atskirų pirkimų efektyvumą, bendrą viešojo pirkimo administravimą ir viešojo pirkimo sutarčių rinkų veikimą.

Palaipsnis e. viešojo pirkimo sistemos diegimas – tai dalis plataus užmojo e. valdžios darbotvarkės, kuri gali padėti iš esmės pakeisti viešojo administravimo sistemos veikimą. Komisijos parengtoje Europos skaitmeninėje darbotvarkėje numatyta priimti Komisijos baltąją knygą, kurioje būtų nurodyta, kokių veiksmų Komisija imsis, kad būtų sukurta sąsaja e. viešojo pirkimo infrastruktūra¹.

Ši žalioji knyga – tai pirmas žingsnis vykdant šią priemonę ir siekiant apibrėžti ir įgyvendinti plataus užmojo, bet pagrįstą programą, kuria būtų siekiama geriau išnaudoti IRT galimybes, kad būtų patobulintas viešojo pirkimo procesas visoje bendrojoje rinkoje.

Be to, ši žalioji knyga – pirmas žingsnis ir įgyvendinant koordinuotą plataus užmojo išsamią dabartinės ES viešojo pirkimo sistemos peržiūrą, kuri padės rengti ES teisės aktų reformos pasiūlymus. Po to bus pateikta antra žalioji knyga, skirta kitiems klausimams, susijusiems su esamos ES viešojo pirkimo sistemos atnaujinimu.

2005 m. ES ministrai išreiškė viltį, kad „iki 2010 m. bent 50 % viešųjų pirkimų, viršijančių nustatytą ES viešojo pirkimo ribą, būtų vykdomi elektroniskai“². Kad šis tikslas būtų pasiektas, Komisija pakeitė tam tikrus teisės aktus ir įgyvendino 2004 m. E. viešųjų pirkimų veiksmų planą³. Tačiau iš tiesų įgyvendinti šį tikslą labai vėluojama, nes perėjimo procesas yra sudėtingas dėl techninių, logistinių ir administracinių priežasčių. Remiantis Komisijos vertinimu⁴, mažiau kaip 5 % viso šioje srityje pirmaujančių valstybių narių⁵ viešojo pirkimo biudžeto paskirstoma per elektronines sistemas.

Komisija mano, kad dabar tinkamas metas Bendrijos veiksmus nukreipti į paramą nacionalinėms, regioninėms ir vietos viešojo administravimo institucijoms, diegiančioms e. viešojo pirkimo sistemą. Technologija jau parengta. E. viešojo pirkimo sistemos sėkmingai

---

¹ Europos skaitmeninė darbotvarkė COM (2010) 245, p. 32.

² 2005 m. Ministrų susitikimo Mančesteryje deklaracija.

³ Komunikatas „Elektroninių viešųjų pirkimų teisinės sistemos įgyvendinimo veiksmų planas“, paskelbtas 2004 m. gruodžio mėn.

⁴ Žr. 2004 m. Elektroninių viešųjų pirkimų veiksmų plano vertinimą ir susijusią studiją (paskelbta Vidaus rinkos ir paslaugų GD svetainėje).

⁵ Neskaitant Portugalijos, kurioje nuo 2009 m. lapkričio 1 d. e. viešojo pirkimo sistemą privalu naudoti visiems etapams nuo pranešimo iki konkurso laimėtojo paskelbimo.

veikia daugelyje regionų ir valstybių narių. Šios sistemos jau pakankamai plačiai naudojamos; jų naudojimas ir toliau sparčiai plečiasi. Turima galimybė skleisti gerą patirtį ir šalinti ES teisinės ir politikos aplinkos trūkumus, kad jie nestabdytų šių pokyčių.

Be to, galima suderinti įgyvendinamas priemones ir procesus, kad taikant pagrindinius formuojamos e. viešojo pirkimo infrastruktūros elementus būtų sudaromos sąlygos viešojo pirkimo procedūrose dalyvauti kitų šalių subjektams. Jei techniniai sprendimai ir prietaikos būtų diegiami nekontroliuojamai, galėtų kilti kliūčių ūkio subjektams dalyvauti valstybių partnerių sistemų procedūrose. Kitų šalių subjektai dar retai dalyvauja e. viešojo pirkimo sistemos procedūrose, tačiau Komisija mano, kad verta veiksmų imtis dabar, kad kuriamoje e. viešojo pirkimo sistemoje būtų išvengta techninių ar veiklos sisteminių kliūčių.

E. viešasis pirkimas – kas tai?

E. viešasis pirkimas – tai frazė, kuria apibrėžiamas spausdintiniais dokumentais grindžiamų procedūrų keitimas IRT grindžiamomis ryšio ir dokumentų tvarkymo procedūromis visoje viešojo pirkimo grandinėje. E. viešojo pirkimo sistemoje diegiami įvairių viešojo pirkimo proceso etapų – konkurso skelbimų pateikimo, konkurso dokumentų teikimo, paraiškų teikimo, vertinimo, sutarties sudarymo, užsakymo, sąskaitų faktūrų išrašymo ir mokėjimo – elektroniniai procesai.

Su sąskaitų faktūrų išrašymu ir mokėjimu susiję procesai (po sutarties sudarymo) būdingi ne tik viešajam pirkimui, todėl platesnei elektroninės komercijos (angl. B2B) rinkai sukurti sprendimai gali būti taikomi ir e. viešajam pirkimui⁶. Tačiau kai kuriuose etapuose (pranešimo, pateikimo, vertinimo ir užsakymo) būtini specialiai pritaikyti sprendimai. Daugiausiai sunkumų kyla dėl pateikimo, vertinimo ir užsakymo etapų, nes jiems reikalingas suderintas protokolų ir standartų rinkinys, kad būtų galima organizuoti sudėtingų dokumentų mainus ir viešojo sektoriaus pirkėjo ir tiekėjo sąveiką.

Kai kurie viešojo pirkimo aspektai turės likti neautomatizuoti. Pavyzdžiui, tam tikrus sudėtingo viešojo pirkimo (projektų, darbų) etapus gali būti sudėtinga standartizuoti, todėl galbūt nebus apsieita be žmogaus įsikišimo. Vis dėlto į elektroninę sistemą galima perkelti didelę viešojo pirkimo procedūrų dalį. Korėjos patirtis pamokanti – per 90 % tos šalies viešųjų pirkimų vykdoma per centralizuotą KONEPS sistemą.

Dažnai dalį viešojo pirkimo procedūrų galima vykdyti elektroniškai, o kitą dalį tvarkyti tradiciniu būdu. Daugelis viešojo administravimo institucijų sukūrė portalus, kuriuose skelbiami viešojo pirkimo skelbimai ir suteikiama galimybė gauti konkurso dokumentus. Automatizuotos pasiūlymų teikimo, tvarkymo ir vertinimo, taip pat užsakymo sistemos mažiau paplitusios. Galutinis tikslas – sukurti vientisą e. viešojo pirkimo sistemą, kurioje visi procedūros etapai – nuo pranešimo iki mokėjimo – būtų automatizuoti taikant elektronines procedūras. Tokių galimybių jau yra – esama specializuotų e. viešojo pirkimo sistemų, kuriomis besinaudojančios atskiros perkančiosios organizacijos gali gauti visą paramą, būtiną vykdant elektroninio viešojo pirkimo procedūras.

⁶ 2010 m. gegužę *Deutsche Bank Research* paskelbė tyrimą „E. sąskaitų faktūrų išrašymas. Paskutiniai veiksmingo sąskaitų faktūrų išrašymo proceso etapai“, kuriame pateikti duomenys, kuriais remiantis teigiama, kad, tam tikrais skaičiavimais, automatizuotas elektroninės sąskaitos faktūros tvarkymas iš viso gali kainuoti per 18 EUR mažiau nei nesistemiškas tradicinės spausdintinės sąskaitos faktūros tvarkymas.

2. KODĖL E. VIEŠASIS PIRKIMAS YRA SVARBUS?

Komisija mano, kad platesnis e. viešojo pirkimo sistemos diegimas turi tokių privalumų:

- a) **Didesnis prieinamumas ir skaidrumas.** Automatizavus ir centralizavus informacijos apie atskirus konkursus teikimą, e. viešojo pirkimo sistema gali padėti verslo subjektams aktyviau dalyvauti viešojo pirkimo sistemoje. Internete atitinkamų galimybių ieškoti galima daug sparčiau ir pigiau nei atskiruose leidiniuose. Be to, e. viešojo pirkimo sistemos gali būti suderintos taip, kad tiekėjai gautų pranešimus apie konkrečias galimybes ir iškart galėtų gauti konkurso dokumentus. Skaidrumas taip pat padidėja, nes viešojo pirkimo procesas tampa atviresnis, geriau pagrindžiamas dokumentais, o informacija apie jį pateikiama sklandžiau. Todėl pagerėja viešojo pirkimo proceso stebėjimas ir bendras efektyvumas, rinkose padidėja konkurencija ir padaugėja konkuruojančių tiekėjų.
- b) **Nauda taikant atskiras procedūras.** Palyginti su spausdintiniais dokumentais grindžiamomis sistemomis, elektroninis viešasis pirkimas perkančiosioms organizacijoms ir ūkio subjektams gali padėti sumažinti administracines sąnaudas ir paspartinti atskiras viešojo pirkimo procedūras. Dabartinėmis finansinėmis sąlygomis toks efektyvumas labai pageidautinas, nes taip riboti ištekliai panaudojami geriausiai. Be to, e. viešojo pirkimo sistemos labai naudingos norint paspartinti viešojo pirkimo biudžeto lėšų naudojimą.
- c) **Nauda dėl to, kad užtikrinamas efektyvesnis viešojo pirkimo administravimas.** Jei veikia centrinės pirkimo įstaigos, elektroninės procedūros gali padėti centralizuoti brangias viešojo pirkimo administravimo funkcijas ir užtikrinti masto ekonomiją administruojant viešąjį pirkimą. Perėjimas prie elektroninio viešojo pirkimo taip pat suteikia daugiau galimybių supaprastinti ir peržiūrėti viešojo pirkimo procesą, nes pereinant prie elektroninio viešojo pirkimo nebūtina į elektroninę formą perkelti visų galbūt jau daug metų taikytų spausdintinių dokumentų procedūrų. E. viešasis pirkimas gali būti susietas su kita (elektronine) organizacijos veikla (pvz., atsargų kontrole, sutarčių valdymu ir auditu), taip užtikrinant nuoseklumą ir didesnę efektyvumą.
- d) **Galimybė susieti ES viešojo pirkimo rinkas.** Taikant spausdintinių dokumentų sistemas neretai nepakanka informacijos ir kyla problemų, susijusių su tuo, kad konkursai rengiami toliau nuo veiklos vietos, todėl tam tikruose konkursuose dalyvauja mažiau tiekėjų ar tiekėjai juose nesiryžta dalyvauti. E. viešasis pirkimas gali padėti sumažinti problemų, susijusių su atstumu ir informacijos stoka, paskatinti aktyvesnį dalyvavimą, padidinti galimų tiekėjų skaičių ir galbūt išplėsti rinkas. Nors atstumas arba fizinis artumas išlieka svarbus, kai ateina metas vykdyti pačius verslo sandorius, tačiau e. sistema suteikia galimybę sumažinti su atstumu susijusias sąnaudas, kurių susidaro dalyvaujant pačioje viešojo pirkimo procedūroje. Didesnis skaidrumas užtikrinamas ne tik tarpvalstybiniu mastu – didesnio skaidrumo nauda juntama ir šalies viduje, nes vieno regiono tiekėjai gali pasinaudoti galimybėmis kitame regione. Galimybė lengviau gauti informaciją apie konkursus ir paprastesnė

pasiūlymų tvarkymo sistema leis užtikrinti, kad užsienio tiekėjams būtų lengviau dalyvauti internetu vykdomuose viešojo pirkimo konkursuose⁷.

Visi pirmiau nurodyti privalumai padeda efektyviau pasiekti norimus viešojo pirkimo rezultatus. Visų pirma, e. viešasis pirkimas gali padėti viešojo administravimo rezultatus pasiekti mokesčių mokėtojams palankesnėmis sąlygomis. Tokios taupymo galimybės ypač naudingos dabar, kai juntamas spaudimas tinkamai tvarkyti viešojo sektoriaus išlaidas.

Tačiau ši nauda negaunama nemokamai. Norint vykdyti viešąjį pirkimą elektroniškai, būtinos investicijos visoje viešojo pirkimo grandinėje, kad būtų stiprinami reikiami gebėjimai ir tinkamai administruojamas perėjimas prie naujosios sistemos. Investicijų į nacionalines ir regionines e. viešojo pirkimo sistemas – nuo e. portalų iki platesnio masto sprendimų – sąnaudos svyruoja nuo 0,5 iki 5 mln. EUR⁸. Techninės priežiūros sąnaudos svyruoja nuo keleto tūkstančių iki keleto milijonų eurų, priklausomai nuo sistemos dydžio ir sudėtingumo. Kaip rodo patirtis, šias investicijas galima atgauti per gana trumpą laiką, nes sutaupoma administravimo sąnaudų. Tačiau didesnių šių sistemų diegimo problemų kyla dėl to, kad perkančiąsias organizacijas ir tiekėjų bendruomenę tenka skatinti jomis naudotis. E. viešojo pirkimo iniciatyvų sėkmę dažnai lemia didelė parama vartotojų mokymui ir nuoseklios e. viešojo pirkimo rėmėjų pastangos populiarinti ir plėtoti tas sistemas.

Taupymo ir tobulinimo pavyzdžiai

- Italijos Emilijos-Romanijos srities agentūra „Intercent ER“ teikia e. viešojo pirkimo paslaugas (įskaitant e. rinkos, e. katalogų ir e. aukcionų), kuriomis jau naudojasi 539 institucijos (90 % vietos įstaigų). 2008 m. ji apdorojo sandorių, kurių vertė apie 419 mln. EUR, buvo sutaupyta 67,5 mln. EUR ir 45 darbo metai.
- Austrijos federalinė viešojo pirkimo įstaiga centralizuoja federalinių institucijų pirkimus naudodama e. viešojo pirkimo sistemą. 2008 m. ji pranešė, kad sutaupyta 178 mln. EUR (viešojo pirkimo sandorių vertė – 830 mln. EUR). Atrodo, kad nauda gerokai didesnė nei 5 mln. EUR metinės priežiūros sąnaudos, kurios sudaro mažiau kaip 3 % sutaupytų lėšų.
- Nuo 2005 m. vasario 1 d. visos Danijos perkančiosios organizacijos gali priimti tik elektronines sąskaitas faktūras. Ši reforma turi įtakos apie 15 mln. sąskaitų faktūrų per metus ir taikoma visam viešajam sektoriui – nuo ministerijų iki vaikų darželių. Tikimasi, kad e. sąskaitos faktūros kasmet padės sutaupyti 100 mln. EUR viešųjų lėšų, šalia lėšų, sutaupomų vykdant vidinius administracinius veiksmus.
- Taikydamos sistemą „Ehandel“ užsakymams tvarkyti, prekėms priimti ir sąskaitoms faktūroms išrašyti, Norvegijos valdžios institucijos sutaupo 20–40 % laiko ir 2–10 % lėšų.
- Jungtinėje Karalystėje interneto svetainės *Buying Solutions* 2008–2009 m. metinėje ataskaitoje nurodyta, kad per ją padėta atlikti daugiau kaip 5 mlrd. GBP vertės pardavimo sandorių ir sutaupyti 732 mln. GBP lėšų. Jungtinės Karalystės institucijos taip pat pranešė, kad naudojant e. aukcionų sistemą dažnai sutaupoma per 10 % (net iki 45 %) lėšų; neseniai

⁷ Nenorą dalyvauti konkursuose gali lemti ir struktūrinės sąnaudos ar kiti su konkrečia rinka susiję veiksniai. Tačiau vis daugiau viešųjų pirkimų gali būti rengiama per atstumą, įskaitant viešuosius pirkimus, susijusius su prietaikomis, projektavimo konkursais ir pagalbos linijomis. E. viešasis pirkimas turėtų būti labai tinkamas norint skelbti apie tokias galimybes, jomis pasinaudoti ir jas išnaudoti.

⁸ Remiantis interneto svetainėje www.epractice.eu pateikiama informacija.

paskelbti planai iki 2011 m. pabaigos naudojant e. aukcionų sistemą sutaupyti 270 mln. GBP mokesčių mokėtojų lėšų.

- Portugalijoje atliktas tyrimas ir palygintos geriausios paraiškos vykdyti viešuosius darbus, kuriuos užsakė 50 Portugalijos valstybinių ligoninių 2009 m. (naudotos spausdintinių dokumentų sistemos) ir 2010 m. (naudota e. viešojo pirkimo sistema). Prieita prie išvados, kad 2010 m. sąnaudos sumažėjo 18 %, nes pradėjus taikyti e. viešojo pirkimo sistemą išaugo konkurencija.

3. KAIP ES GALI POPULIARINTI E. VIEŠOJO PIRKIMO SISTEMĄ?

Didžioji dalis investicijų į e. viešojo pirkimo sistemą turi būti skiriama nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu, nes būtent tuo lygmeniu esama poreikių ir turimi ištekliai. Be to, ES viešojo pirkimo teisės aktai perkančiosioms organizacijoms suteikia galimybę pasirinkti elektroninius ar kitokius ryšio būdus viešajam pirkimui virš nustatytos ribos. Todėl ES e. viešojo pirkimo politikoje būtina pripažinti į vartotojus orientuotą ir decentralizuotą perėjimo prie naujosios sistemos pobūdį.

Tačiau ES iniciatyvos gali būti labai svarbios siekiant atskleisti e. viešojo pirkimo sistemos galimybes ir išvengti galimų nekoordinuoto ir decentralizuoto perėjimo prie e. viešojo pirkimo sistemos problemų. Visų pirma ES teisės ir politikos iniciatyvos anksčiau padėjo ir ateityje turėtų padėti:

- (1) perkančiosioms organizacijoms suteikti galimybę vykdyti elektroninius viešuosius pirkimus. ES teisės aktuose turi būti nustatyta galimybė naudoti e. viešojo pirkimo sistemas ir procesus (viešajam pirkimui virš nustatytos ribos);
- (2) užtikrinti, kad e. viešasis pirkimas būtų vykdomas laikantis ES viešojo pirkimo teisės aktų pagrindinių principų ir nuostatų (taikoma viešajam pirkimui virš nustatytos ribos) ir atitinkamų Sutarties principų (taikoma viešajam pirkimui iki nustatytos ribos);
- (3) skatinti kurti ir naudoti darnius, saugius ir komerciškai gyvybingus sprendimus ir skleisti gerosios patirties pavyzdžius. Tai turėtų padėti paspartinti perėjimą prie e. viešojo pirkimo sistemos, išvengti netausaus kartojimosi ir klaidų kartojimo;
- (4) ūkio subjektams suteikti galimybę dalyvauti elektroninio viešojo pirkimo procedūrose visoje bendrojoje rinkoje. E. viešojo pirkimo sistema suteikia galimybę mažinti dėl atstumų atsirandančias kliūtis ir naikinti informacijos spragas. Įvairių valstybių narių kuriamos e. viešojo pirkimo sistemos kiek įmanoma turėtų būti grindžiamos bendrais modeliais ir principais. Turėtų būti skatinami sprendimai, kurie padeda gerinti ir stiprinti vietas, regioninių ir nacionalinių e. viešojo pirkimo sistemų sąveiką. Tai turėtų padėti išvengti techninių kliūčių kitų šalių subjektams dalyvauti e. viešojo pirkimo sistemose.

Todėl ES politika gali būti svarbi siekiant paremti nacionalines ar regionines pastangas pereiti prie elektroninio viešojo pirkimo. Be to, tokiai politikai tenka ir platesnis koordinavimo vaidmuo, kad būtų užtikrintas derinimas su pokyčiais kitose susijusiose srityse, pavyzdžiui, priimant teisės aktus, susijusius su elektroniniu parašu ar elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymu; ilgainiui tuo pagrindu gali būti pradėtos derinti nuostatos visoje ES. Jei į nuostatą dėl ES lygmens nebus atsižvelgta, perėjimas gali trikti, nuolat imantis vis naujų priemonių gali kilti pavojus, kad bus švaistomi ištekliai, o e. viešojo pirkimo teikiamos galimybės plėsti

tiekėjų ratą gali likti neišnaudotos. Šia žaliaja knyga ir vėlesniais dokumentais siekiama apibrėžti tikrovišką ir veiksmingą pagrindą, kad ES galėtų remti ir palengvinti šį svarbų procesą.

4. KO ES ĖMĖSI IKI ŠIOL?

Komisija šioje politikos srityje nėra naujokė. Pastaraisiais metais ji jau ėmėsi veiksmų siekdama pirmiau nurodytų tikslų. Visų pirma ji:

- (1) pasiūlė ES viešojo pirkimo direktyvų pakeitimus, kad būtų galima naudoti elektronines viešojo pirkimo procedūras ir kad būtų įdiegti e. viešajam pirkimui svarbūs metodai ir priemonės. Anksčiau ES teisės aktuose galimybė taikyti tuos metodus nebuvo numatyta. Be to, Komisija pristatė naujus metodus ir priemones (e. aukcionus, dinamines pirkimo sistemas), kad perkančiosioms organizacijoms būtų sudarytos sąlygos geriau išnaudoti elektroninius ryšius ir taip patobulinti viešąjį pirkimą. Šie pasiūlymai buvo priimti ir įgyvendinti pakeistose 2004 m. viešojo pirkimo direktyvose.
- (2) Parengė ir įgyvendino daugiau kaip 30 įstatymo galios neturinčių iniciatyvų programą, siekdama paaiškinti, kaip veikia e. viešojo pirkimo sistema, ir paskatinti ją taikyti (veiksmų planas). Veiksmų planą pagrindžianti politikos vizija buvo plataus užmojo – užtikrinti, kad „bet koks kompiuterį ir interneto ryšį turintis Europos verslo subjektas galėtų dalyvauti elektroniškai vykdomame viešajame pirkime“.⁹
- (3) Bendrai finansavo mokslinius tyrimus ir parengė kitų praktinių priemonių, kad būtų pašalintos administracinės ir techninės kliūtys tarpvalstybiniam e. viešajam pirkimui. Tai tokios iniciatyvos kaip PEPPOL¹⁰, atnaujinta priemonė „e-CERTIS“ ir „Open e-PRIOR“. Šie projektai vis dar rengiami arba tik neseniai pristatyti.

Kartu su šia žaliaja knyga Komisijos tarnybos įvertino ES priemones e. viešajam pirkimui paremti. Pagrindinė šio vertinimo išvada yra ta, kad apskritai iššūkiai ir prioritetai veiksmų plane nustatyti teisingai. Be to, pripažinta, kad pažangą pirmiausia turėtų skatinti valstybės narės ir regionai. Plane numatyta keletas priemonių, kurias taikant nacionalinės ir regioninės investicijos būtų skiriamos su ES teisės aktais ir bendrąja rinka suderinamoms reikmėms.

Akivaizdus veiksmų plano laimėjimas – sukurta ir naudojama elektroninio pranešimo apie konkursų skelbimus bendra infrastruktūra. Šiuo metu veikia bendra pripažinta ir aktyviai naudojama skelbimų apie nustatytą ribą viršijančių viešųjų pirkimų konkursus visoje ES pateikimo sistema, kuri remiama naudojant suderinamą valstybių narių infrastruktūrą. 2009 m. šiek tiek per 90 % į Europos viešiesiems pirkimams skirtą interneto svetainę (angl. santr. TED) siųstų standartizuotų formų buvo gautos elektroniškai. Nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu skelbimų apie nustatytos ribos neviršijančius viešuosius pirkimus elektroninio pateikimo srityje taip pat padaryta pažanga.

Daugelį veiksmų plano priemonių sudaro gairės ar bandomieji tyrimai, kuriais siekta išbandyti ar skatinti tam tikrus sprendimus. Tos priemonės padėjo geriau suvokti problemas,

---

⁹ Prie Komunikato dėl veiksmų plano pridamas Išsamus poveikio vertinimas (COM 2004 (841)), 10 p.

¹⁰ Europos viešasis pirkimas internetu (PEPPOL) – daugiau informacijos interneto svetainėje www.peppol.eu.

įvertinti galimus sprendimus ir apibrėžti bendrus platesnei rinkai taikytinus kriterijus. Tačiau jomis nesiekta įpiršti konkrečių sprendimų ar rezultatų technologijos ir verslo modelių formavosi etape. Konkretesnių projektų standartizavimo srityje dar nėra. Apibendrinant galima teigti, kad nors prioritetai apskritai nustatyti teisingai, o didelė veiksmų plano dalis įgyvendinta kaip numatyta, dar nesukurtos sąlygos, kad kiekvienas ES verslo subjektas naudodamasis savo kompiuteriu galėtų dalyvauti kiekvienoje viešojo pirkimo procedūroje.

Svarbiausia, kad daugelis 2004 m. veiksmų plane teisingai nustatytų prioritetų išlieka svarbūs ir šiandien. Neįpareigojančios teisės principas tiko besiformuojančiai e. viešojo pirkimo aplinkai ir paskatino plėtoti kūrybiškus sprendimus. Vertinant retrospektyviai galima teigti, kad tam tikrose srityse buvo galima veikti aktyviau ir (arba) griežčiau. Veiksmų plano vertinimas padėjo nustatyti keletą problemų ir trūkumų, kurie, jei jų nebus imta šalinti, trukdys plačiau diegti e. viešąjį pirkimą ir kitų šalių subjektų dalyvavimą viešajame pirkime internetu.

Komisijos finansuojamos ir administruojamos iniciatyvos e. viešajam pirkimui paremti

PEPPOL. Įgyvendinama įvairių ES šalių viešojo sektoriaus organizacijų ir iš dalies finansuojama Europos Komisijos, PEPPOL yra svarbus tarpvalstybinis e. viešojo pirkimo projektas, kuriuo siekiama užtikrinti plataus masto standartizuotą IT infrastruktūrą ir paslaugas, kad būtų galima parengti ir vykdyti europines viešojo pirkimo internetu operacijas. PEPPOL struktūros pagrindas – duomenų perdavimo tinklas, kuris e. viešojo pirkimo verslo partneriams suteikia galimybę naudoti savo IT išteklius, kad būtų galima saugiai ir patikimai keistis verslo dokumentais. Be to, įgyvendinant projektą bus pateikti sprendimai, susiję su e. užsakymu ir e. sąskaitų faktūrų išrašymu, ir parengtas pagrindas kurti e. katalogų, parašo patvirtinimo ir bendrovių virtualių dokumentų rinkinių (angl. santr. VCD) sistemas.

„Open e-PRIOR“. Europos Komisija sukūrė ir įdiegė „e-PRIOR“, kad Komisija ir jos tiekėjai galėtų keistis standartizuotais e. katalogų, e. užsakymo ir e. sąskaitų faktūrų išrašymo dokumentais. Naudojant „Open e-PRIOR“ užtikrinama, kad šis sprendimas būtų viešai pateikiamas kaip daugkartinio naudojimo atvirasis sprendimas. Be to, į „Open e-PRIOR“ įtraukta PEPPOL prieiga, kad būtų galima keistis dokumentais PEPPOL tinkle.

e-CERTIS. e-CERTIS, pristatyta tuo pačiu metu kaip ir ši žaliaji knyga, yra nemokama interneto informacinė priemonė, kurią naudojant galima rasti informacijos apie skirtingus sertifikatus ir liudijimus, kurių dažnai prašoma vykdant viešąjį pirkimą 27 valstybėse narėse, dviejose šalyse kandidatėse (Turkijoje ir Kroatijoje) ir trijose EEE šalyse (Islandijoje, Lichtenšteine ir Norvegijoje). E-CERTIS paskirtis – padėti ir verslo subjektams, ir perkančiosioms organizacijoms suprasti, kokios informacijos prašoma ar kokia informacija pateikiama, ir nustatyti abiem pusėms priimtinus atitikmenis.

5. E. VIEŠOJO PIRKIMO SISTEMOS ĮGYVENDINIMO BŪKLĖ

a) Turimi techniniai sprendimai

E. viešasis pirkimas egzistuoja ne tik teoriškai – juo jau galima naudotis. Technologija jau prieinama ir naudojama keliose valstybėse siekiant užtikrinti, kad visų viešojo pirkimo sandorio etapų veiksmus būtų galima atlikti internetu.

Technologija nesuteikė galimybės numatytus (pažangiųjų technologijų) sprendimus diegti visuose procedūrų etapuose. Kai kuriais atvejais pažangą lėmė pragmatiškesnis požiūris – buvo ieškoma praktinių išeičių, įskaitant nelabai techniškai sudėtingus sprendimus arba interneto ir ne interneto ryšio priemonių derinimą, pvz., diegiant įvairius patvirtinamųjų dokumentų teikimo metodus, kad būtų galima pritaikyti atmetimo kriterijus, arba naudojant vartotojo vardo ir slaptažodžio sprendimus konkurso dalyvio tapatybei patvirtinti. Nors šie sprendimai ir nesudėtingi, jie yra tinkami – tiesiog jais galutinį rezultatą galima pasiekti kitaip. Nustatyta ir tam tikrų kliūčių diegti vientisą e. viešojo pirkimo sistemą, kaip antai sunkumai, susiję su automatizuotu vertinimu sudėtingų pirkimų atvejais, ir visoje ES priimtos laiko žymėjimo sistemos nebuvimas.

b) Investicijos į e. viešojo pirkimo sistemos kūrimą ir jau turimi šios srities gebėjimai

E. viešasis pirkimas Europoje taikomas vis plačiau. Keletas sistemų taikomos sėkmingai, todėl galima teigti, kad tai ekonomiškai pagrįsta. Kai kurios perkančiosios organizacijos, ūki

subjektai, centrinės pirkimo įstaigos ir valstybės narės deda dideles pastangas ir padarė akivaizdžią pažangą. Labai didelė pažanga pasiekta kuriant elektronines prietaikas, kurios gali padėti vykdyti daugumą (visas) viešojo pirkimo procedūras. Kai kurios valstybės narės ar regionai įdiegė e. viešojo pirkimo sistemas, kurios gali padėti visą viešąjį pirkimą vykdyti elektroniškai – bent perkant standartines prekes ir paslaugas. Kitos sistemos visų pirma taikomos pirmiesiems viešojo pirkimo etapams – 25 valstybėse narėse internetu galima pateikti skelbimus ir teikti konkurso dokumentus.

Keletui sėkmingai veikiančių sistemų naudojamas e. viešojo pirkimo modelis, kurį tam tikrame tinkle pateikė trečiosios šalys. Tokiose sistemose e. viešojo pirkimo paslaugos dažnai siūlomos keletui organizacijų. Atskiriems viešųjų pirkimų organizatoriams suteikiama privati interneto erdvė, kur jie gali per atstumą nustatyti savo naudotojus, procesus ir laukiamus rezultatus. Kai kurias iš jų administruoja viešojo sektoriaus įstaigos, o kitas – privačiojo sektoriaus bendrovės; po to perkančiosios organizacijos atsiskaitydamos moka vienkartinį mokestį arba už kiekvieną pasinaudojimą.

c) E. viešojo pirkimo sistemos naudojimas

Apskritai daugumoje valstybių ir visoje ES e. viešojo pirkimo sistema diegiama lėtai; apskaičiuota, kad ji taikoma mažiau kaip 5 % visų viešųjų pirkimų (pagal vertę).

Išimtis yra Portugalija, kur nuo 2009 m. lapkričio 1 d. visuose viešojo pirkimo etapuose iki sutarties sudarymo elektronines priemones privalu naudoti daugumai viešųjų pirkimų (kai kurios mažos vertės sutartys sudaromos ne elektroniškai, o tam tikrų pirkimų vertinimas gali būti atliekamas derinant elektronines ir įprastesnes priemones). Dėl to perkančiosios organizacijos viešuosius pirkimus atlieka greičiau, be to, per metus tikimasi administracines išlaidas sumažinti 28 mln. EUR. Kitos valstybės narės taip pat yra nustačiusios, kad tam tikri e. viešojo pirkimo etapai ar priemonės turėtų būti privalomos nacionaliniu lygmeniu, pvz., Kipras, Belgija ir Nyderlandai jau nustatė ar ketina nustatyti, kad pranešimus apie sutarčių galimybes būtų privalu teikti per tam tikras sistemas. Kitos valstybės nustatė reikalavimus tam tikro lygmens valdžios institucijoms, pavyzdžiui, Austrija nustatė, kad tam tikros federalinės institucijos, perkančios tam tikras prekes ir paslaugas, privalo taikyti bendruosius susitarimus.

Neoficialiais duomenimis, daugelis perkančiųjų organizacijų ir ūkio subjektų perėjo prie e. viešojo pirkimo sistemos ir nesvarsto galimybės grįžti prie spausdintiniais dokumentais grindžiamų procedūrų.

d) E. viešojo pirkimo sistemų tarpvalstybinė prieiga

Skirtingos šiuo metu taikomos sistemos turi mažai panašumų – sukurta atskirų sprendimų, ir, jeigu greitai nebus imtasi veiksmų šioms sistemoms susieti, kils didelis rinkos suskaidymo pavojus. Šiuo metu taikomi verslo procesai, dokumentų standartai bei formos ir ryšių palaikymo būdai nepakankamai standartizuoti. Kuo daugiau bus standartizuotų daugkartinio naudojimo e. viešojo pirkimo sistemos elementų, tuo bus lengviau kurti suderinamą e. viešojo pirkimo aplinką, o tai skatintų e. viešojo pirkimo sistemą diegti plačiau ir naudoti tarpvalstybiniu mastu. Kurti vieną bendrą sistemą nei pageidautina, nei ketinama, tačiau, jei sistemos turėtų tam tikrų bendrų savybių, būtų sudarytos palankesnės sąlygos jose dalyvauti.

Dėl kai kurių iš šių problemų ūkio subjektams, norintiems dalyvauti kitų valstybių narių viešojo pirkimo internetu procedūrose, šiuo metu kyla praktinių, techninių ir administracinių kliūčių. Nacionalinės ir regioninės e. viešojo pirkimo procedūros parengtos atsižvelgiant į vietos administracines ar technines nuostatas, kurios gali būti labai skirtingos. Nors nuo

2004 m. galimybių naudotis reikalinga infrastruktūra labai padaugėjo, nedaug pažangos padaryta siekiant užtikrinti nevaržomą tarpvalstybinį elektroninį viešąjį pirkimą. Iki šiol šie klausimai nebuvo labai aktualūs dėl to, kad valstybių partnerių tiekėjai nelabai domėjosi galimybėmis dalyvauti viešuosiuose pirkimuose internetu. Tačiau jau dabar į šiuos klausimus būtina atkreipti dėmesį, jeigu norime, kad būtų išvengta naujų techninių kliūčių tarpvalstybiniam viešajam pirkimui (internetu).

6. SUNKUMAI IR IŠŠŪKIAI

Šiame skirsnyje įvardyti pagrindiniai sunkumai, kurie trukdo sėkmingai pereiti prie e. viešojo pirkimo sistemos ir dėl kurių susidaro kliūčių kitų šalių subjektams dalyvauti viešojo pirkimo internetu procedūrose. Daugelis iš šių klausimų tarpusavyje susiję ir negali būti sprendžiami atskirai, jei norima juos sėkmingai išspręsti ir siekti nustatytų politikos tikslų.

- (1) **Būtinybė įveikti perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų inertiškumą ir būgštavimus.** Elektroninio viešojo pirkimo technologija taikoma vis plačiau, daugėja ir šios srities gebėjimų. Tačiau tai ne tas atvejis, kai sistemą galima sukurti ir laukti, kol ja bus pradėta naudotis. Perkančiosios organizacijos šiomis galimybėmis neskuba naudotis. Tai galbūt lemia vidaus sistemų pertvarkymo sąnaudos ir menkas galimų privalumų suvokimas. Perėjimo prie naujosios sistemos naudą ne visada suvokia ir tiekėjai. Atsižvelgdami į numanomą investavimo į e. viešojo pirkimo sistemą riziką, daugelis perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų labiau linkę laukti ir stebėti, kaip viskas klostysis toliau. Jiems kelia susirūpinimą ne tik su technologijos diegimu susijusi rizika, bet ir rizika, susijusi su tokiais dalykais kaip technologijų derinimas su esamomis informacinėmis sistemomis; tai, kad dėl technologijų diegimo tiekėjai ir perkančiosios organizacijos savo santykiuose būtų priversti taikyti tam tikrą verslo modelį; taip pat saugumo ir kontrolės mechanizmai, būtini siekiant užtikrinti, kad technologijos būtų naudojamos tinkamai. Kai kurios suinteresuotosios šalys, visų pirma MVĮ, taip pat reiškia susirūpinimą, kad dėl pirkimo masto didinimo ir centralizavimo tendencijų jos bus išstumtos iš rinkos. Jei e. viešojo pirkimo sistemą norima diegti sparčiau, reikės didinti paskatas prie jos pereiti, o tam tikromis aplinkybėmis e. viešojo pirkimo sistemas galbūt padaryti privalomas (pvz., tam tikriems pirkimams).
- (2) **E. viešojo pirkimo procesų standartų stoka.** Artimoje ateityje tiekėjams teks susidurti su skirtingomis e. viešojo pirkimo sistemomis ir tvarka. Kiekvienai sistemai gali būti būdingos skirtingos techninės savybės ir funkcijos, todėl tiekėjams sudėtingiau dalyvauti kelių sistemų procedūrose. Dėl to gali padidėti viešojo pirkimo tiekėjų mokymo sąnaudos, o e. viešojo pirkimo sistemose sumažėti dalyvių. Daugelis sudėtingiausių klausimų iškyla pasiūlymų teikimo ir tvarkymo etapuose. Rinkoje būtina nustatyti geriausias prietaikas, kuriose būtų numatyta pakankamai reikiamų funkcijų. Būtinis darnesnės ES lygmens pastangos skatinti šių esminių proceso dalių derinimą ar standartizavimą. Siekiant kurti pritaikomas ir sąveikas sistemas, būtini bendri kriterijai ir standartai. Pastangos turėtų būti sutelktos į tokias sritis kaip dokumentų mainai, tapatybės patvirtinimas, e. sąskaitų faktūrų išrašymas, e. katalogai ir produktų klasifikavimas.
- (3) **Nėra būdų palengvinti abipusį svarbiausių viešojo pirkimo etapų ir priemonių (pvz., tiekėjų tapatybės patvirtinimo elektroniniu parašu, tinkamumo dokumentų nacionalinio patvirtinimo) nacionalinių elektroninių sprendimų pripažinimą.**

Būtina rasti sprendimus, kurie leistų sumažinti našta, tenkančią perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams, kurie nori aktyviau dalyvauti Europos rinkoje.

- (4) **Sudėtingi techniniai reikalavimai, ypač susiję su konkurso dalyvio tapatybės patvirtinimu.** Visoje ES priimta įvairių reikalavimų ir sprendimų siekiant spręsti klausimus, susijusius su tapatybės nustatymu ir patvirtinimu. Kai kurie iš šių sprendimų technologiškai labai paprasti, pvz., naudojamas naudotojo vardo ir slaptažodžio derinys. Kiti sprendimai daug sudėtingesni, jiems būtini tam tikri elektroniniai parašai, įskaitant saugius parašus (tokiu atveju būtinas prižiūrimų ar akredituotų sertifikavimo paslaugų teikėjų išduotas skaitmeninis pažymėjimas). Gali būti, kad, priėmus sprendimą skatinti saugių e. parašų diegimą pagal veiksmų planą, e. viešojo pirkimo prietaikoms yra nustatyti pernelyg dideli reikalavimai, taip pat išaugo elektroninio pasiūlymų pateikimo sąnaudos ir našta. Elektroninio parašo saugumo lygis turėtų būti nustatomas atsižvelgiant į nepasiteisusių tapatybės nustatymo ir (arba) parašų sprendimų viešojo pirkimo srityje rizikos vertinimą. Be to, dar viena problema susijusi su tuo, kad elektroniniai parašai nepakankamai suderinti tarpvalstybiniu mastu. Pažangos šioje srityje viltys siejamos su parašų kvalifikuotų sertifikatų teikėjų patikimų nacionalinių sąrašų parengimu¹¹, būsimu elektroninio parašo standartų supaprastinimu ir PEPPOL bandomaisiais sprendimais. Panašūs lūkesčiai diegti pažangias technologijas kituose e. viešojo pirkimo proceso etapuose įgyvendinami imantis pragmatiškesnių sprendimų, pvz., vietoj sudėtingų e. dokumentų kūrimo naudojamos reikalavimų laikymosi ar atitikties deklaracijos, kurios priimamos pradiniam paraiškų teikimo etape. E. viešojo pirkimo sprendimai turi būti proporcingi, abipusiškai pripažįstami ir lengvai prieinami už tinkamą kainą.
- (5) **Skirtingos spartos perėjimo prie e. viešojo pirkimo sistemos valdymas.** Skirtingose valstybėse narėse ar regionuose e. viešojo pirkimo teikiamų galimybių diegimo sparta nevienoda. Kai kurios valstybės narės nustatė reikalavimą elektroninio viešojo pirkimo procedūras taikyti kai kuriems ar visiems pirkimams. Tokiais atvejais viešojo pirkimo procedūros turi būti organizuojamos naudojant esamą e. viešojo pirkimo infrastruktūrą. Bendrajai rinkai kylantis iššūkis – užtikrinti, kad valstybių partnerių tiekėjai neatsidurtų nepalankioje padėtyje konkuruodami šiose sistemose ir kad jie turėtų priemonių dalyvauti procedūrose, kurios organizuojamos skirtingose sistemose.

Klausimai

1. *Ar pirmiau nurodyti sunkumai ir iššūkiai yra didžiausios kliūtys norint diegti e. viešojo pirkimo sistemą ir sudaryti sąlygas kitų šalių subjektams dalyvauti viešojo pirkimo internetu procedūrose? Išvardykite šiuos sunkumus ir iššūkius pagal svarbą (pradedant nuo didžiausio).*
2. *Ar esama kitų čia nenurodytų sunkumų ir iššūkių, kuriems teiktina pirmenybė? Pateikite pastabų.*

¹¹ Komisijos sprendimas 2009/767/EB, su pakeitimais, padarytais Komisijos sprendimu 2010/245/ES.

7. ES LYGMENS VEIKSMŲ PRIORITETAI

Komisija mano, kad toliau išvardytos galimybės galėtų būti išnagrinėtos siekiant palengvinti e. viešojo pirkimo sistemos platesnį taikymą ir paremti kitų šalių subjektų dalyvavimą e. viešojo pirkimo procedūrose.

7.1. „Botago ir meduolio“ principo taikymas e. viešojo pirkimo sistemos diegimui paspartinti

Technologija jau egzistuoja – dabar svarbu įtikinti perkančiąsias organizacijas ir tiekėjus ja naudotis. Norint paskatinti procesą ir užtikrinti, kad jis įgytų reikiamą mastą, gali tekti imtis politikos priemonių.

Atsižvelgdamos į tai, kai kurios valstybės narės nustatė reikalavimą viešojo pirkimo procedūras vykdyti elektroniskai; pvz., Portugalijoje tai taikoma visiems, o Prancūzijoje – tam tikriems pirkimams. Viešajam pirkimui iki ES direktyvose nustatytos ribos valstybėms narėms paliekama didelė procedūrų rengimo laisvė.

Dabartinėse ES viešojo pirkimo direktyvose nėra tiesiogiai aptartas scenarijus, pagal kurį valstybės narės e. viešuoju pirkimu ketina pasinaudoti kaip tinkama ryšio priemone viešojo pirkimo virš nustatytos ribos procedūroms. Išaiškinus šį klausimą, nacionalinės valdžios institucijos, nustatydamos reikalavimą naudoti e. viešojo pirkimo sistemą, galėtų užtikrinti didesnę saugumą.

Be to, siekiant paskatinti perkančiąsias organizacijas pereiti prie e. viešojo pirkimo, galbūt būtų galima taikyti teisės aktus. Šiuo metu taikomose ES direktyvose jau numatyta sutrumpinti skelbimo laikotarpį (septyniomis dienomis), jei apie konkursus pranešama elektroniskai, ir sutrumpinti pasiūlymų pateikimo laikotarpį (penkiomis dienomis), kai visais reikiamais dokumentais galima neribotai ir tiesiogiai naudotis elektroniskai. Jei atitinkami laikotarpiai būtų dar labiau trumpinami, ekonominiams subjektams galėtų kilti problemų parengti pagrįstus pasiūlymus. Tačiau, siekiant perkančiąsias organizacijas paskatinti pereiti prie e. viešojo pirkimo, galbūt būtų galima nustatyti kitas paskatas ar preferencines reguliavimo sąlygas.

Pavyzdžiui, įpareigojimą laikyti tam tikrų reguliavimo ar procedūrinių reikalavimų galbūt būtų galima taikyti ne perkančiosioms organizacijoms, o e. viešojo pirkimo sistemai, kurioje tvarkoma ar administruojama visa viešojo pirkimo procedūra ar jos dalis. Kai direktyvos skaidrumo ir procedūriniai reikalavimai, taip pat atskirų procedūrų objektyvumas ir atsekamumas užtikrinami taikant e. viešojo pirkimo sistemą, atskirų perkančiųjų organizacijų atsakomybė už atitiktą viešojo pirkimo teisės aktų reikalavimams gali būti perkelta e. viešojo pirkimo sistemai. Taip atskiroms perkančiosioms organizacijoms, kurios naudoja šiomis specializuotomis priemonėmis vykdydamos pavienes viešojo pirkimo procedūras, būtų užtikrintas saugumas. Perkančiosioms organizacijoms taikytus įpareigojimus perkėlus e. viešojo pirkimo sistemai, galėtų padidėti interneto priemonių naudojimo patrauklumas, o atitinkamai ir dalyvių skaičius. Taikant tokį metodą gali prireikti apibrėžti pripažintą e. viešojo pirkimo sistemų bendruosius reikalavimus ar principus, siekiant užtikrinti, kad būtų suteikiamos reikiamos garantijos.

Klausimai

3. *Ar esama papildomų galimybių ES teisės aktuose nustatyti reguliavimo paskatų, kad būtų paskatintas naudojimas e. viešojo pirkimo sistema? Aprašykite paskatas, kurios galėtų būti veiksmingos.*
4. *Ar ES teisės aktais turėtų būti sumažinti perkančiųjų organizacijų išpareigojimai ir atsakomybė, kai viešasis pirkimas vykdomas naudojant e. viešojo pirkimo sistemas? Ar dėl to naudojimas e. viešojo pirkimo sistemomis taptų patrauklesnis?*
5. *Ar ES teisės aktuose turėtų būti nustatytos elektroninės procedūros tam tikriems viešiesiems pirkimams, kuriems taikomos ES direktyvos? Kokie būtų tokių nuostatų privalumai ar trūkumai? Kokius viešuosius pirkimus, kuriems taikomos ES direktyvos, galėtų būti reikalaujama vykdyti elektroniškai?*
6. *Gal ES viešojo pirkimo teisės aktuose turėtų būti išaiškinta pavienėms valstybėms narėms suteiktina galimybė reikalauti, kad e. viešojo pirkimo sistema būtų naudojama tam tikromis aplinkybėmis? Kokiomis sąlygomis tai būtų naudinga ar pagrįsta?*

7.2. Kitų šalių subjektų dalyvavimo e. viešojo pirkimo sistemoje palengvinimas

Skirtingose valstybėse narėse ar regionuose e. viešojo pirkimo naudojimas skatinamas nevienoda sparta. Reikės imtis tam tikrų priemonių, kad dėl to kitų šalių subjektų dalyvavimui viešojo pirkimo procese nebūtų sudaroma kliūčių ar taikoma pernelyg didelių suvaržymų. Būtina užtikrinti, kad, skatinant valdžios institucijas investuoti į e. viešojo pirkimo gebėjimų stiprinimą, viešojo pirkimo rinkos nebūtų suskaidytos į ūkio subjektų grupes, besinaudojančias sistemomis, kurioms būdingos išskirtinės funkcinės specifikacijos. E. viešojo pirkimo sistemos turi būti prieinamos kuo plačiau. Todėl techniniai, teisiniai ir administraciniai dalyvavimo procedūrose reikalavimai turėtų būti nediskriminacinio pobūdžio, proporcingi, o juos taikant neturėtų būti nepagrįstai ar tyčia daromos kliūtys dalyvauti ar registruotis ūkio subjektams iš kitų valstybių narių.

Siekiant šio tikslo ES lygmeniu dėmesys (ypač pastangos paaiškinti teisinę aplinką) turėtų būti sutelktas į viešojo pirkimo procedūras, susijusias su viešuoju pirkimu virš nustatytų ribų, arba į tas, kurios vykdomos taikant e. viešojo pirkimo sistemą, kai bendra viešojo pirkimo vertė viršija tam tikrą ribą. ES lygmens priemonių išdėstymas prioritetine tvarka leistų siekti, kad nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis e. viešojo pirkimo gebėjimai būtų stiprinami organiškai, o ES lygmeniu dėmesys būtų sutelktas į tuos segmentus ar sistemas, kuriuose esama daugiausia galimybių diegti tarpvalstybinį viešąjį pirkimą internetu.

Šioje srityje ES lygmens veiksnių nauda galėtų būti tokia:

- a) **Paaškinamos prieigos sąlygos, kurias turi atitikti e. viešojo pirkimo sistemos ir procedūros.** Turėtų būti suderintos nuostatos dėl to, kokie reikalavimai būtini, kad e. viešojo pirkimo sistema būtų galima naudotis plačiai ir tarpvalstybiniu mastu; turėtų būti remiamasi jau pagal 2004 m. veiksnių planą parengtais funkciniais reikalavimais. Tai nereiškia, kad dabar ar ateityje bus sukurta viena bendra e. viešojo pirkimo sistema. Tačiau turėtų būti apibrėžtos svarbiausios ypatybės, kurios turėtų būti būdingos kiekvienai e. viešojo pirkimo sistemai, kad ji būtų prieinama daugeliui. Ji būtų susijusi su Direktyvos 2004/18/EB 42 straipsnyje išdėstytų principų plėtojimo

gairėmis. Tai galėtų būti rekomendacijos, aiškinamieji komunikatai ar kitos teisės akto galios neturinčios priemonės. Antra vertus, tai gali būti direktyvų pakeitimai (susiję su viešuoju pirkimu virš nustatytos ribos) arba specialios e. viešojo pirkimo sistemoms skirtos teisės aktų priemonės.

- b) **Paprastesnis elektroninių atpažinties kodų, pagrindžiamųjų dokumentų pripažinimas ir kitų sąlygų supaprastinimas, kad ūkio subjektams būtų lengviau dalyvauti viešojo pirkimo internetu procedūrose.** Dauguma iki šiol kilusių klausimų yra susiję su tapatybės patvirtinimu, kaip antai elektroninių parašų taikymas ir elektroninio tapatybės nustatymo pripažinimas. Šios problemos susijusios ne tik su e. viešuoju pirkimu – jų gali kilti bet kada, kai būtina patvirtinti tapatybę ar pasirašyti. Komisija priėmė priemonių, kad valdžios institucijos galėtų nustatyti šalies partnerės subjektų parašų kilmę ar patvirtinimą. Pagal PEPPOL projektą rengiami sprendimai, kuriais siekiama sukurti interneto priemones, kurios leistų automatiškai pripažinti elektroninius parašus iš kitų valstybių narių, kad juos būtų galima naudoti viešajam pirkimui.

Kiti spręstiniai klausimai susiję su perkančiosioms organizacijoms taikomu reikalavimu įvertinti pagrindžiamuosius dokumentus, kuriuos konkurso dalyviai pateikia tinkamumui atrankos kriterijams įvertinti. Šie dokumentai pateikiami nacionaliniu ar vietos lygmeniu pagal atitinkamus susitarimus, taikant nustatytus formatus ir nustatytomis kalbomis. Buvo tikimasi, kad e. viešasis pirkimas padės didinti šios proceso dalies efektyvumą, o konkrečiai – mažinti dėl pakartotinio tokių dokumentų teikimo ūkio subjektui tenkančią naštą. Daugelis iki šiol parengtų sprendimų iš dalies padeda siekti šių tikslų, tačiau nesiremia sudėtingais pažangiųjų technologijų sprendimais. Pavyzdžiui, kai kuriose šalyse ūkio subjektai pateikia pareiškimą (dažnai paprastą elektroninį dokumentą, kuris elektroniškai pasirašomas arba ne), kad jie nepažeidžia nė vieno iš nustatytų kriterijų. Tik konkurso nugalėtojo prašoma pateikti pačius dokumentus elektrone ar spausdintine forma.

Komisija parengė e-CERTIS priemonę, kad padėtų perkančiosioms organizacijoms atpažinti galiojančius dokumentus iš kitų valstybių narių. Ji ir toliau plėtos šią priemonę ir kurs praktinius sprendimus, kad padėtų perkančiosioms organizacijoms pripažinti šalių partnerių liudijimus ar sertifikatus.

- c) **Ūkio subjektams taikomų atrankos ar dalyvavimo reikalavimų supaprastinimas.** Komisijos pateiktame e. viešojo pirkimo veiksmų plano vertinime reiškiamas susirūpinimas, kad saugiems elektroniniams parašams teikiant pirmenybę gali būti be pagrindo trukdoma dalyvauti e. viešajame pirkime, ypač šalių partnerių tiekėjams, nes skirtingų elektroninių parašų atpažinimo priemonių iki šiol nėra. Atsižvelgiant į šį vertinimą, gali būti naudinga iš naujo įvertinti ES viešojo pirkimo teisės aktuose suformuluotą saugiems elektroniniams parašams palankią nuostatą. Europos skaitmeninėje darbotvarkėje numatyta persvarstyti e. parašo teisės aktus ir imtis aktyvesnių veiksmų e. tapatybės nustatymo srityje.

Klausimai

7. *Ar būtini ES lygmens veiksmai siekiant užtikrinti, kad kitų šalių subjektų dalyvavimui viešojo pirkimo internetu procedūrose ar sistemose nebūtų daromos kliūtys ar kad toks dalyvavimas nebūtų pernelyg varžomas? Jei išaiškinimas reikalingas, ar jis pateiktinas teisės akto ar ne teisės akto forma?*

8. *Ar manote, kad pastangos kurti ES teisinę ir politikos aplinką turėtų būti sutelktos į:*
- *systemas, kurias taikant remiamas viešojo pirkimo procedūrų taikymas viešajam pirkimui virš ES direktyvose nustatytos ribos (įskaitant sistemas, kurias taikant derinami sprendimai, susiję ir su pirkimais iki nustatytos ribos, ir su pirkimais virš jos);*
  - *didesnes sistemas, susijusias su tam tikru viešojo pirkimo de minimis lygmeniu (pagal piniginę išraišką ar visų nacionalinių viešųjų pirkimų procentinę dalį).*
9. *Ar reikia keisti ar atnaujinti dabartinę ES e. viešojo pirkimo teisės aktų sistemą? Jei taip, tai kurias nuostatas ir dėl ko? (Žr. I priede pateiktą su e. viešuoju pirkimu susijusių nuostatų sąrašą).*
10. *Kokie tapatybės nustatymo ir patvirtinimo sprendimai (įskaitant e. parašą) suderinami su e. viešojo pirkimo sistemos naudojimo rizika?*
11. *Kokių pagrindinių techninių, administracinių ar praktinių kliūčių kyla ūkio subjektams, kurie nori registruotis ar dalyvauti šalies partnerės e. viešojo pirkimo procedūrose ar sistemose (tapatybės patvirtinimas, tinkamumo įrodymas, mokumas ir pan. – nurodyti)? Ar šios kliūtys yra neįveikiamos, ar jas vis dėlto galima įveikti priimtinomis sąnaudomis?*

7.3. Sąveikios e. viešojo pirkimo infrastruktūros pagrindiniai elementai

Ateityje turėtų būti siekiama kurti daugkartinio naudojimo priemones ir, kai tinkama, investuoti į infrastruktūros sprendimų ir standartų kūrimą.

Akivaizdi 2004 m. veiksmų plano sėkmė – sukurtas TED ir įdiegtos viešojo pirkimo virš nustatytos ribos procedūroms taikomos elektroninės standartinės formos; sukurta bendra visos Europos visų viešojo pirkimo virš nustatytos ribos procedūrų duomenų bazė, kurioje naudojama standartizuotos formos informacija. Tačiau ES gali nuveikti daugiau, kad būtų padidintas besiformuojančios e. viešojo pirkimo aplinkos elementų junglumas ir sąveika.

- a) **Skatinimas standartizuoti pagrindinius procesus ir sistemas.** Bendradarbiavimu grindžiamus procesus, tokius kaip e. viešasis pirkimas, kai keičiantis verslo informacija užtikrinama nepriklausomų šalių nepriklausomų sistemų sąveika, galima paremti tik jei sistemos grindžiamos bendru požiūriu į verslo procesą ir į tai, kokia informacija reikia keistis. Dažniausiai taikomų e. viešojo pirkimo procesų metodų ir formų standartizavimas leistų smarkiai paspartinti atitinkamų sistemų diegimą ir pakartotinį duomenų naudojimą. Ūkio subjektai galėtų be didelių pastangų ir išlaidų nevaržomai dalyvauti įvairių sistemų viešojo pirkimo procesuose; jiems nereikėtų kaskart smarkiai keisti savo paraiškas – užtektų jas pritaikyti konkrečiam konkursui. Didelė pažanga daroma kai kuriuose etapuose po sutarties sudarymo (pvz., e. katalogų, e. užsakymo ir e. sąskaitų faktūrų išrašymo), tačiau bendri Europos standartai dar nepriimti. Pastangas šiose srityse reikėtų aktyvinti, o standartizavimo procesas turėtų būti išplėstas ir apimti kitus svarbiausius e. viešojo pirkimo etapus. .
- b) **Etapas iki sutarties sudarymo.** Padaryta didelė pažanga informacijos apie viešojo pirkimo galimybes elektroninio skelbimo ir platinimo srityje. Tačiau daug mažiau nuveikta formuojant bendrus pasiūlymų pateikimo ir tvarkymo internetu principus, standartus ar formas. Plėtojant e. viešojo pirkimo sistemą būtent šioje srityje esama daugiausia galimybių ir kyla sunkumų. Esami sprendimai pritaikyti atskiroms

e. viešojo pirkimo sistemoms, o elektroninio pasiūlymų teikimo metodų ar principų suderinimui dėmesio neskirta.

- c) **E. viešojo pirkimo sistemų bendrų pagrindinių elementų kūrimas.** Komisija, remdamasi taikomu „Open e-PRIOR“ sprendimu, kuria keletą prietaikų, kurios apims visus svarbiausius viešojo pirkimo ciklo etapus. Šios sistemos visų pirma buvo skirtos vidinėms reikmėms, kad Komisija galėtų užtikrinti veiksmingus e. viešojo pirkimo gebėjimus, tačiau dabar jos prieinamos nemokamai kaip atviri komponentai, kuriuos panorėjus galima įtraukti į bet kurią e. viešojo pirkimo sistemą.
- d) **Ūkio subjektams suteikiamos priemonės techninės sąveikos problemoms išspręsti.** IRT suteikia vis daugiau galimybių įgyvendinti sprendimus, kurie padeda užtikrinti ryšius tarp sistemų ir prietaikų, pagrįstų skirtingomis techninėmis specifikacijomis. Pagal PEPPOL bandomąjį projektą kuriami naudoti parengti programinės įrangos sprendimai, siekiant pašalinti daugumą didelių techninio nesuderinamumo problemų, dėl kurių ūkio subjektai negali dalyvauti šalių partnerių e. viešojo pirkimo procedūrose. Artimiausiais mėnesiais PEPPOL sprendimai bus išmėginami praktiškai. Komisija skatins ir remis sėkmingų PEPPOL sprendimų diegimą rinkoje.

Klausimai

12. *Kokie ES lygmens standartai pirmiausiai reikalingi siekiant paremti e. viešojo pirkimo sistemą?*
13. *Ar Komisija turėtų skatinti atvirųjų sprendimų, kuriuos palaipsniui būtų galima įtraukti į esamas ar kuriamas e. viešojo pirkimo sistemas, diegimą arba jų diegti daugiau?*
14. *Ar Komisija turėtų ir toliau teikti galimybę plačiau visuomenei naudotis savo e. viešojo pirkimo sprendimais (pvz., remiantis atvirąja e-Prior)?*

7.4. Siekis užtikrinti, kad viešasis pirkimas būtų labiau prieinamas (mažosioms ir vidutinėms įmonėms), darnus ir naujoviškas

E. viešasis pirkimas iš esmės gali būti geriau suderinamas su viešojo pirkimo biudžetų naudojimu siekiant strategijos „ES 2020“ tikslų arba padėti tokį naudojimą palengvinti.

Būtina išnaudoti visas e. viešojo pirkimo galimybes dalyvių ratui plėsti. Tai susiję ne tik su galimu kitų šalių subjektų dalyvavimu, bet ir su pastangomis pritraukti visus suinteresuotus ir reikalavimus atitinkančius didelius ir mažus tiekėjus. Kai kuriose šalyse pagal veiksmų plano rekomendacijas parengtos strategijos, skirtos skatinti MVĮ naudotis e. viešojo pirkimo sistema. Šios strategijos yra sėkmingos – nemažai MVĮ registruojasi įvairiose sistemose ir teikia paraiškas. Kitose šalyse reiškiamas susirūpinimas, kad įgyvendinant iniciatyvas, kuriomis siekiama diegti e. viešojo pirkimo sistemą ir taip didinti pirkimo centralizavimą ar masto didinimą taikant bendruosius susitarimus, diskriminuojamos MVĮ. Įgyvendinant tolesnius veiksmus ir patobulinimus gali prireikti užtikrinti, kad visos e. viešojo pirkimo sistemos būtų prieinamos MVĮ¹².

¹² Siekdama užtikrinti, kad „Open e-PRIOR“ taptų labiau prieinama MVĮ, Komisija ketina sukurti tiekėjų portalą.

E. viešojo pirkimo sistema taip pat gali padėti mažinti aplinkos išteklių vartojimą. Be to, atsižvelgiant į e. viešojo pirkimo sistemos atsekamumą ir skaidrumą, gali būti lengviau kurti, įgyvendinti ir stebėti politiką, kuria siekiama užtikrinti, kad lėšos būtų skiriamos naujoviškiems, tvariems ir įtraukiems politikos tikslams įgyvendinti.

Klausimas

15. *Komisija jau ėmėsi veiksmų, siekdama paskatinti kurti strategijas, kad MVĮ būtų lengviau patekti į e. viešojo pirkimo rinkas. Kokių papildomų veiksmų būtų galima imtis, kad visoms suinteresuotosioms šalims, visų pirma MVĮ, būtų lengviau naudotis e. viešojo pirkimo sistemomis?*

7.5. Gairių nustatymas ir padėties stebėjimas – mokymasis iš gerosios patirties

Žvelgiant į ateitį svarbu nustatyti, kaip visos šalys galėtų tiesiogiai pasinaudoti sukaupta patirtimi, ir aktyviai informuoti apie kitus e. viešojo pirkimo sistemos diegimo privalumus. Tai bus ypač svarbu atsižvelgiant į dabartinę finansinę aplinką, kai išteklių riboti, o IT projektų (kurie dažnai baigdavosi nesėkme arba kuriuos būdavo vėluojama užbaigti) pasiūlymai vertinami skeptiškiau.

Geresnės stebėjimo sistemos ES ir nacionaliniu lygmeniu suteiktų galimybę daromą pažangą stebėti atidžiau ir, jei būtų nustatyti tinkami rodikliai, palengvinti pastangas iškart imtis spresti kylančias problemas, nelaukiant, kol jos įsisenės.

7.6. Tarptautinė plėtra ir bendradarbiavimas

Įgyvendindama 2004 m. veiksmų planą Komisija dalyvauja įvairiose iniciatyvose, kuriomis siekiama prisidėti prie tarptautinės e. viešojo pirkimo sistemos kūrimo. Nors derybos vis dar vyksta, į pervarstyta Sutarties dėl viešųjų pirkimų tekstą įtrauktos e. viešojo pirkimo nuostatos; be to, Komisija bendradarbiauja su Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisija, kad būtų atlikti su e. viešuoju pirkimu susiję pakeitimai. Nors kol kas pažanga ribota, Komisija yra pasiryžusi toliau skatinti e. viešojo pirkimo sistemos diegimą ir europinius sprendimus.

8. IŠVADOS

E. viešasis pirkimas – jau ne nepasiekiamas svajonė, o apčiuopiamas bruožas daugelyje regionų ir valstybių narių įgyjantis reiškinys. Ten, kur jis taikomas, pasiekiamas lauktų rezultatų. Taikant šias sistemas paaiškėjo, kad jos padeda spartinti viešojo sektoriaus pirkimo procesą ir palengvinti viešojo sektoriaus lėšų naudojimą dabartinės krizės sąlygomis.

Tačiau e. viešasis pirkimas diegiamas daug lėčiau nei siūlyta Mančesterio deklaracijoje. Komisija apskaičiavo, kad e. viešieji pirkimai 2010 m. ne tik nesudaro 50 % viešųjų pirkimų – e. viešojo pirkimo sandoriams, išskyrus Portugaliją, tenka ne daugiau kaip 5 % visų viešojo pirkimo išlaidų net šioje srityje pirmaujančiose valstybėse narėse. Būtina iniciatyva visais valdžios lygmenimis, įskaitant ES, kad būtų išlaikytas ir paspartintas perėjimo prie e. viešojo pirkimo tempas. Jeigu perkančiosioms organizacijoms suteikiama galimybė rinktis, jos yra linkusios ir toliau rinktis išmėgintą ir patikimą (spausdintiniais dokumentais pagrįstą) sistemą, o ne investuoti į naujas daug žadančias sistemas ir jas naudoti.

Šioje žaliojoje knygoje pateikta naujų minčių, kaip būtų galima įveikti perkančiųjų organizacijų ir ūkio subjektų inertiškumą, dėl kurio stringa perėjimas prie e. viešojo pirkimo.

Be to, šioje žaliojoje knygoje siūloma keletas būdų, kaip užtikrinti, kad diegiant e. viešojo pirkimo sistemą nebūtų sukurta naujų techninių ir administracinių kliūčių kitų šalių subjektų dalyvavimui viešojo pirkimo procedūrose. Skirtingos valstybės narės, regionai ir sektoriai e. viešojo pirkimo teikiamomis galimybėmis pradeda naudotis nevienodai. Turime užtikrinti, kad dėl tų neatitikimų nesusidarytų tarpvalstybinio viešojo pirkimo kliūčių ar pernelyg didelių suvaržymų. Tuo tikslu būtina išaiškinti e. viešojo pirkimo procedūrų rengėjų pareigą vengti reikalavimų, kuriais kitų šalių subjektams būtų nepagrįstai trukdoma dalyvauti arba toks dalyvavimas būtų pernelyg varžomas. Taip pat numatoma keletas priemonių, kad perkančiosios organizacijos ir ūkio subjektai galėtų veiksmingai bendradarbiauti viešojo pirkimo internetu veikloje.

Komisija pateikė keletą klausimų, susijusių su tuo, kaip ji vertina dabartinę e. viešojo pirkimo padėtį Europoje, ir su pasiūlymais dėl to, kaip būtų galima pašalinti didžiausias e. viešojo pirkimo diegimo ir naudojimo bendrojoje rinkoje problemas. Komisija kviečia visas suinteresuotąsias šalis teikti atsakymus į šiuos klausimus. Atsakymai turi būti pateikti iki 2011 m. sausio 31 d. (e. pašto adresas markt-consult-eproc@ec.europa.eu).

Komisijos tarnybos visus atsakymus išnagrinės ir išsakytų nuomonių santrauką pateiks 2011 m.

I PRIEDAS. 2004 m. viešojo pirkimo direktyvomis (2004/17/EB¹³ ir 2004/18/EB¹⁴) nustatytos nuostatos, susijusios su e. viešuoju pirkimu

Tema	Nuoroda	Aprašymas
Elektroninės ryšio priemonės	Dir. 2004/18/EB 1 str. 12 d. bei 13 d. ir Dir. 2004/17/EB 1 str. 11 d. bei 12 d.	Paašškinta, kad susirašinėjimui priskiriamos elektroninės priemonės, t. y. „elektroninės įrangos naudojimas siekiant apdoroti (įskaitant skaitmeninį tankinimą) ir saugoti duomenis, kurie perduodami, siunčiami ir gaunami laidais, radijo ryšiu, optinėmis priemonėmis arba kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis“.
E-parašas	Dir. 2004/18/EB 42 str. 5 d. b p. ir Dir. 2004/17/EB 48 str. 5 d. b p.	Valstybėms narėms leidžiama reikalauti, kad elektroniniai pasiūlymai būtų pasirašomi pažangiu elektroniniu parašu pagal Direktyvos 1999/93/EB 5 straipsnio 1 dalį (kvalifikuotu sertifikatu pagrįstu pažangiu elektroniniu parašu).
Dinaminė pirkimo sistema	Dir. 2004/18/EB 1 str. 6 d. ir Dir. 2004/17/EB 1 str. 5 d.	Dinaminė pirkimo sistema – visiškai elektroninis procesas, skirtas atlikti įprastiems pirkimams; jo trukmė yra ribota ir per visą savo galiojimo laiką jis yra atviras bet kuriam ūkio subjektui, kuris atitinka atrankos kriterijus ir yra pateikęs orientacinį pasiūlymą.
E. aukcionai	Dir. 2004/18/EB 1 str. 7 d. ir Dir. 2004/17/EB 1 str. 6 d.	Apibrėžta kaip „pasikartojantis procesas, kai panaudojamas elektroninis prietaisas naujoms kainoms pateikti, sumažinti ir (arba) paskelbti tam tikrų pasiūlymų elementų naujas vertes“, kuris vyksta po pasiūlymų įvertinimo ir kuris turi įtakos pasiūlymų klasifikavimui.
E. katalogai	Dir. 2004/18/EB 12 konstat. d. ir Dir. 2004/17/EB 20 konstat. d.	Apibrėžta kaip priemonė viešajam pirkimui palengvinti, o konkrečiai – kaip būdas dalyvauti viešajame pirkime pagal bendruosius susitarimus arba naudojant dinaminę pirkimo sistemą.
E. pranešimai	Dir. 2004/18/EB 36 str. 2, 3 ir 6 d. ir Dir. 2004/17/EB 44 str. 2 bei 3 d.	Pranešimas turėtų būti standartinės formos, tačiau siunčiamas nebūtinai naudojantis elektroninėmis priemonėmis; supaprastinto konkurso atveju skelbimai turi būti siunčiami telefaksu ar naudojantis elektroninėmis priemonėmis. Taikant e. pranešimą galima sumažinti skelbimo laiką ir padidinti didžiausią leistiną skelbimų apimtį.

¹³ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo, žr. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0017:LT:NOT>.

¹⁴ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, žr. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0018:LT:NOT>.

Tema	Nuoroda	Aprašymas
Pirkėjų profiliai	Dir. 2004/18/EB VIII priedo 2 punkto b papunktis ir Dir. 2004/17/EB XX priedo 2 punkto b papunktis	Apibrėžiama kaip duomenys, susiję su perkančiosios organizacijos viešojo pirkimo veikla (tai gali būti išankstiniai informaciniai skelbimai), ir naudinga bendroji informacija, tokia kaip įstaiga pasiteirauti.
Elektroninė prieiga prie dokumentų	Dir. 2004/18/EB 38 str. 6 d. (atitinkama Dir. 2004/17/EB nuostata – 45 str. 6 d.)	Terminai, iki kurių galima pateikti pasiūlymus, gali būti paankstinti penkiomis dienomis, kai perkančioji organizacija suteikia galimybę elektroninėmis priemonėmis be apribojimų ir tiesiogiai susipažinti su visais pirkimo dokumentais ir bet kuriais papildomais dokumentais. Skelbime turėtų būti nurodytas interneto adresas, kuriuo su šia dokumentacija galima susipažinti.

II PRIEDAS. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimas

1 tikslas. Tinkamo vidaus rinkos veikimo užtikrinimas viešuosius pirkimus vykdant elektroniniu būdu	
<i>Tinkamas ir savalaikis teisinės sistemos įgyvendinimas</i>	
Komisija išleis elektroninių viešųjų pirkimų naujų taisyklių aiškinamąjį dokumentą.	Baigta
Komisija pateiks elektronines mokomasias parodomasias priemones ir leis perkančiosioms organizacijoms bei ūkio subjektams susipažinti su naujomis e. pirkimų nuostatomis ir priemonėmis.	Baigta
Komisija teiks valstybėms narėms reikiamą pagalbą naujas teisinės nuostatas perkeliant į nacionalinę teisę.	Baigta
<i>Teisinės sistemos kūrimo užbaigimas atitinkamomis bazinėmis priemonėmis</i>	
Komisija, atsižvelgdama į naujas procedūras ir elektroninių ryšių priemonių naudojimą, patvirtins naujas standartines formas.	Baigta
Komisija, remdamasi šiuo metu vykdomo apžvalginio tyrimo rezultatais, pateiks pasiūlymą patikslinti bendrą viešųjų pirkimų žodyną.	Baigta
Komisija pristatys visiškai elektroninės viešųjų pirkimų pranešimų rinkimo ir skelbimo TED sistemos projektą.	Baigta
Valstybės narės įdiegs visiškai elektronines sistemas nacionaliniu lygiu, įskaitant atitinkamas rinkimo ir skelbimo TED priemones.	Tebevykdoma
<i>Kliūčių elektroninėms viešųjų pirkimų procedūroms atlikti šalinimas ir (arba) prevencija</i>	
Valstybės narės ir Komisija tikrins, tikslins ir tvirtins Duomenų mainų tarp administracijų programos (angl. santr. IDA) bendrų funkcinių reikalavimų e. pirkimų sistemoms rezultatus.	Baigta
Valstybės narės tikrins, ar visos operacinės e. pirkimų sistemos pakeistos taip, kad atitiktų direktyvų reikalavimus.	Tebevykdoma
Valstybės narės įdiegs nacionalines akreditavimo schemas, skirtas patikrinti, ar elektroninių konkursų sistemos atitinka teisinį pagrindą.	Tebevykdoma
Valstybės narės ir Komisija, atsižvelgdamos į atliktą galimybių tyrimą, aptars galimybę įdiegti Europos atitikties patikrinimo sistemą.	Baigta
Komisija siūlo pagal Suderinto paneuropinių e. valdžios paslaugų teikimo valstybės valdymo institucijoms, verslo subjektams ir piliečiams (angl. santr. IDABC) programą imtis veiksmų padedant valstybėms narėms koordinuoti saugių kvalifikuotų parašų naudojimą, kad būtų išspręstos sąveikumo problemos (2005–2009 m.).	Baigta
Valstybės narės, jei to reikalaujama pagal nacionalinę teisę, taikys sąveikaujančius saugius elektroninius parašus.	Tebevykdoma
<i>Sąveikumo problemų nustatymas ir sprendimas</i>	

Europos centralizacijos komitetas ir Informacinės visuomenės standartizacijos sistemų grupė (CEN/ISSS) baigs trūkumų analizę sąveikumo būtinumo veiksmingiems elektroniniams viešiesiems pirkimams srityje.	Baigta
Komisija siūlys pagal IDABC tęsti veiklą elektroninių viešųjų pirkimų srityje ir keistis informacija bei diskutuoti sąveikumo klausimais ir stebėti valstybių narių pažangą.	Baigta (darbas atliktas pagal IDABC/ISA)
Komisija ir valstybės narės skatins standartizavimo veiklą Europos lygiu ir bendradarbiauja su tarptautinėmis standartizavimo institucijomis.	Tebevykdoma
II tikslas. Didesnio pirkimų našumo siekimas, valdymo ir konkurencingumo gerinimas	
<i>Didesnio viešųjų pirkimų našumo siekimas ir valdymo gerinimas</i>	
Valstybės narės, atsižvelgdamos į savo nacionalinius poreikius, ruoš nacionalinius planus elektroniniams viešiesiems pirkimams įdiegti, nustatydamos išmatuojamus įvykdymo tikslus.	Iš dalies baigta
Valstybės narės skatins, kad tokius planus paruoštų individualūs nacionaliniai pirkėjai, taip pat koordinuos ir stebės, kaip šie planai įgyvendinami.	Iš dalies baigta
Komisija toliau stebės CEN/ISSS vykdomus su e. sąskaitomis faktūromis susijusius darbus ir siūlo tęsti 2003–2004 m. pradėtą XML veiklą e. sąskaitų faktūrų ir e. užsakymų srityje pagal IDABC programą.	Tebevykdoma
Valstybės narės sukurs veiksmingas elektronines sistemas statistiniams duomenims apie viešuosius pirkimus rinkti ir apdoroti.	Iš dalies baigta
<i>Viešųjų pirkimų rinkų konkurencingumo visoje ES didinimas</i>	
Komisija aptars galimybę pagal IDABC programą pasiūlyti teikti verslo informacijos elektroninio tiekimo paslaugas ir išduoti viešųjų pirkimų sertifikatus.	Baigta
Valstybės narės ir Komisija susitars dėl bendro dažniausiai reikalaujamų elektroninių sertifikatų paketo, kuris būtų naudojamas e. pirkimų procedūrose.	Tebevykdoma
Komisija siūlys pradėti tyrimą dėl e. katalogų naudojimo dinaminėse pirkimų sistemose ir elektroniniuose pagrindų susitarimuose, pasinaudodama CEN/ISSS veikla pagal IDABC programą.	Baigta
Viešųjų pirkimų tinklas pradės bandomąją programą dėl e. pirkimų sistemų skaidrumo, audito ir atsekamumo.	Atidėta
Viešųjų pirkimų tinklas organizuos praktinius užsiėmimus, kuriais skatinamas keitimasis informacija apie konkurso dokumentų standartizavimą.	Atidėta
Valstybės narės nacionaliniu ir regioniniu lygiu pradės ir remis specialias informacines kampanijas ir mokymo programas, skirtas MVĮ.	Tebevykdoma
III tikslas. Tarptautinės elektroninių viešųjų pirkimų sistemos kūrimas	
Komisija derės dėl Vyriausybės pirkimų susitarimo (GPA) pakeitimo.	Tebevykdoma
Komisija imsis iniciatyvos GPA, kad būtų aktyviau naudojamas vieninga bendra nomenklatura viešųjų pirkimų prekėms ir paslaugoms klasifikuoti.	Tebevykdoma

Komisija skatins tarptautinių standartizavimo įstaigų ir forumų veiklą bei ryšius su jais, kad būtų išvengta kliūčių technologiniam sąveikumui tarptautiniu lygiu.	Tebevykdoma
Komisija bendradarbiaus su Daugiašalių plėtros bankų tinklu, kad derintų techninę pagalbą trečiosioms šalims, teikiant paramą jų viešųjų pirkimų sistemų reorganizavimui ir kompiuterizavimui.	Tebevykdoma
Komisija aptars visus reikiamus pakeitimus ir e. pirkimų galimybes ES užsienio pagalbos priemonių kontekste.	Tebevykdoma